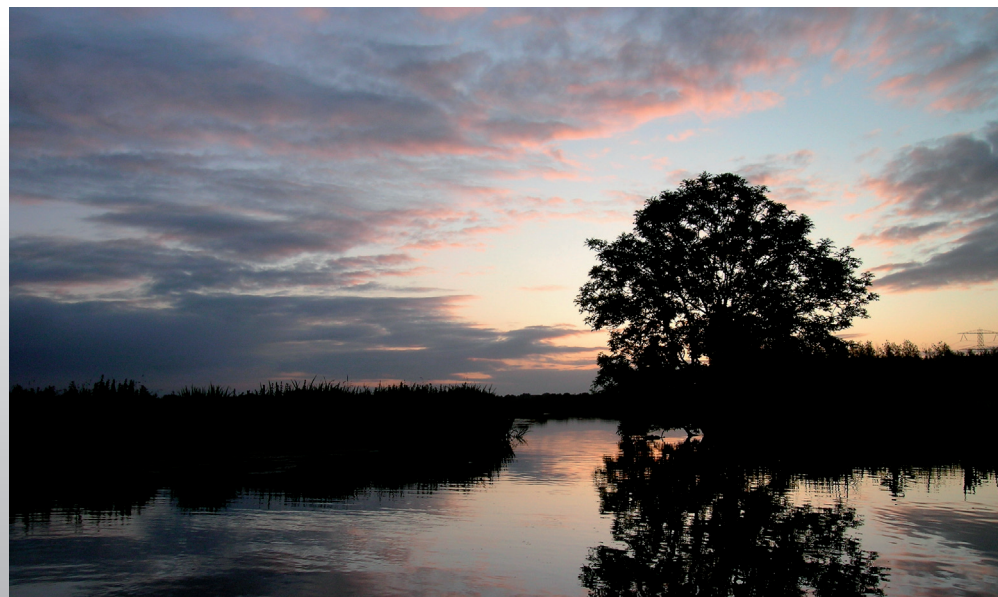

Broedvogels in terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Krimpenerwaard, de Vijfheerenlanden en op Voorne in 2009

V. de Boer, M. Klemann & J. Kok

SOVON-inventarisatierapport 2009/65
Dit rapport is samengesteld
in opdracht van
Zuid-Hollands Landschap

Broedvogels in terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Krimpenerwaard, de Vijfheerenlanden en op Voorne in 2009

Vincent de Boer, Michel Klemann & Jeroen Kok

SOVON-inventarisatierapport 2009/65
Dit rapport is samengesteld in opdracht van
het Zuid-Hollands Landschap

Colofon

© SOVON Vogelonderzoek Nederland 2009

Dit rapport is samengesteld in opdracht van het Zuid-Hollands Landschap

Illustratie voorzijde: Harvey van Diek (Krakeend), Vincent de Boer (het Beijersche) & Jeroen Kok (de Waai)

Wijze van citeren: Boer V. de, Klemann M. & Kok J. 2009. Broedvogels in terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Krimpenerwaard, de Vijfheerenlanden en op Voorne in 2009. SOVON-inventarisatierapport 2009/65. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	4
Dankwoord.....	4
1. Inleiding.....	5
2. Gebiedsbeschrijving.....	6
2.1. Krimpenerwaard.....	6
2.2. Vijfheerenlanden.....	8
2.3. Voorne.....	9
3. Werkwijze.....	10
3.1. Doelstelling.....	10
3.2. Werkwijze.....	10
3.3. Interpretatie en verwerking van gegevens.....	10
3.4. Weer.....	11
4. Resultaten.....	13
4.1. Krimpenerwaard.....	13
4.2. Vijfheerenlanden.....	17
4.3. Voorne.....	19
5. Evaluatie.....	20
5.1. Krimpenerwaard.....	20
5.2. Vijfheerenlanden.....	20
5.3. Voorne.....	20
Literatuur.....	22
Bijlagen	
Bijlage I: Onderzochte soorten en status	
Bijlage II: Karteringen in 2003, 2004 & 2005 Krimpenerwaard	
Bijlage III: Karteringen in 2003 Vijfheerenlanden	
Bijlage IV: Verspreidingskaarten (soortkaarten) kartering 2009	

Samenvatting

In het voorjaar van 2009 zijn in opdracht van Stichting het Zuid-Hollands Landschap drie terreinen in de Krimpenerwaard, twee terreinen in de Vijfheerenlanden en het Groene Strand op Voorne geïnventariseerd op broedvogels. In de Krimpenerwaard is 267,8 hectare geïnventariseerd, verdeeld over Polder Den Hoek (145,2 ha), Polder 't Beijersche (67,7 ha) en Polder Kadijk-west (53,9 ha). In de Vijfheerenlanden werden Scharperswijk (50,2 ha) en De Waai (22,2 ha) geïnventariseerd. De geïnventariseerde oppervlakte van het Groene Strand besloeg 50,2 hectare. De inventarisatie werd uitgevoerd door de auteurs van dit rapport.

Doel van de kartering was een volledig beeld te krijgen van de huidige aantallen en verspreiding van zeldzame en schaarse broedvogels, alsmede van alle soorten van de Rode Lijst.

In de Krimpenerwaard werden 15 soorten aangetroffen welke voorkomen op de landelijke Rode Lijst (van Beusekom *et al.* 2005): Pijlstaart, Zomertaling, Slobeend, Porseleinhoen, Watersnip, Grutto, Tureluur, Visdief, Koekoek, Veldleeuwerik, Boerenwaluw, Graspieper, Spotvogel, Ringmus en Kneu.

Van de in de Vijfheerenlanden aangetroffen soorten komen er vijf voor op de landelijke Rode Lijst: Koekoek, Groene Specht, Grauwe Vliegenvanger, Matkop en Wielewaal.

Op het Groene Strand werden drie soorten van de landelijke Rode Lijst aangetroffen: Koekoek, Snor en Spotvogel. Opmerkelijk waren hier onder meer de drie territoria van de Cetti's Zanger.

Dankwoord

Contactpersonen bij het Zuid-Hollands Landschap waren Rudi Terlouw en René Garskamp.

De begeleiding vanuit SOVON was in handen van Jan-Willem Vergeer. Dries Oomen (SOVON) hielp bij het digitaliseren en het maken van kaartmateriaal.

Anny Beckers, projectleider ZHL, voorzag een eerdere versie van dit rapport van commentaar.

1. Inleiding

Stichting Het Zuid-Hollands Landschap laat in het kader van interne kwaliteitscontroles en beheersequaties regelmatig inventarisaties uitvoeren in haar terreinen. Het doel van deze inventarisaties is het vastleggen van de verspreiding, aantallen, soortensamenstelling en ontwikkeling van de flora en fauna in de onderzochte terreinen. De nadruk ligt hierbij op karakteristieke en schaarse soorten en soorten met een bijzondere beschermingsstatus. Doel van de broedvogelkartering was een volledig beeld te krijgen van de huidige aantallen en verspreiding van schaarse soorten, alsmede van alle soorten van de Rode Lijst.

In het voorjaar van 2009 zijn drie terreinen in de Krimpenerwaard, twee terreinen in de Vijfheerenlanden en een deel van het Groene Strand op Voorne geïnventariseerd op broedvogels. In de Krimpenerwaard is 267,8 hectare geïnventariseerd, verdeeld over Polder Den Hoek (145,2 ha), Polder 't Beijersche (67,7 ha) en Polder Kadijk-west (53,9 ha). In de Vijfheerenlanden werden Scharperswijk (50,2 ha) en De Waai (22,2 ha) geïnventariseerd. De door SOVON geïnventariseerde oppervlakte op het Groene Strand besloeg zo'n 70 hectare. De noordrand van het Groene Strand wordt jaarlijks geïnventariseerd door Vogelwerkgroep KNNV afdeling Voorne.

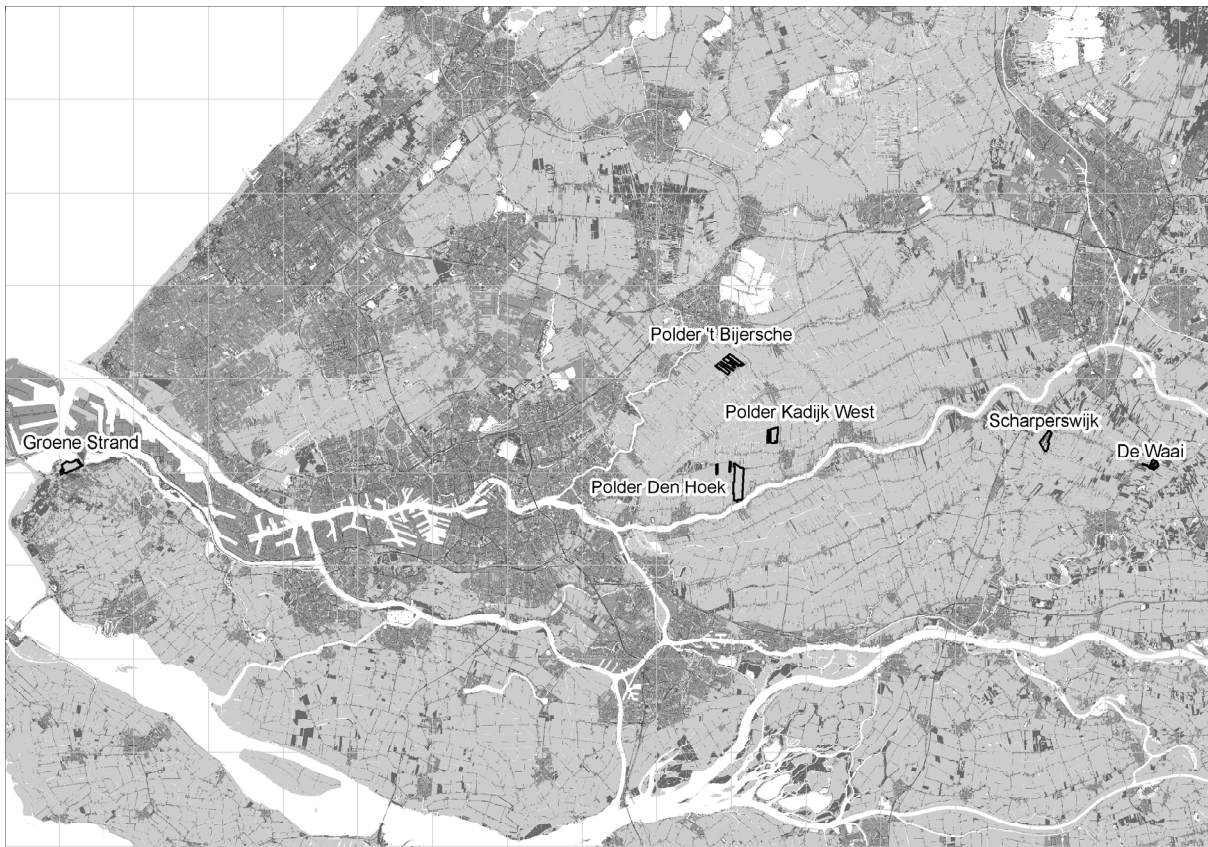
De inventarisatie werd uitgevoerd door Vincent de Boer (Krimpenerwaard), Jeroen Kok (Vijfheerenlanden) en Michel Klemann (Voorne), allen werkzaam bij SOVON Vogelonderzoek Nederland.

De resultaten van de broedvogelkartering in 2009 vormen de basis van dit rapport. In hoofdstuk 2 wordt eerst een korte gebiedsbeschrijving gegeven met de belangrijkste landschappelijke kenmerken per terrein. Daarop volgt in hoofdstuk 3 een uiteenzetting van de gevolgde methode, de verwerking van de gegevens en het weer gedurende het veldseizoen van 2009. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de kartering van 2009 voor de regio's Krimpenerwaard, Vijfheerenlanden en Voorne afzonderlijk gepresenteerd en wordt in de soortbesprekingen dieper op het soortspecifieke voorkomen en, waar mogelijk, de aantalsontwikkeling ingegaan.

In de periode 2003-2005 hebben vergelijkbare karteringen plaatsgevonden in de Krimpenerwaard en de Vijfheerenlanden. In 2003 werd een deel van Polder Den Hoek, Scharperswijk en De Waai onderzocht (Klaassen 2003). In 2004 werd Polder 't Beijersche geteld (Deuzeman 2004) en in 2005 werd Kadijk-west onder de loep genomen (De Boer 2005). Zodoende was voldoende vergelijkingsmateriaal aanwezig. Voor het Groene Strand zijn geen eerdere data beschikbaar. Tot slot wordt in hoofdstuk 5 de kartering van 2009 voor de belangrijkste soortgroepen geëvalueerd.

Een lijst van de in het onderzoeksgebied onderzochte soorten en hun beleids- en beschermingsstatus is gegevens in bijlage 1. In bijlage 2 zijn aantallen van eerdere inventarisaties op een rijtje gezet en in bijlage 3 worden per deelgebied territoriumkaarten van alle getelde soorten broedvogels gepresenteerd. De dataverwerking van de territoria en de productie van het kaartmateriaal is uitgevoerd met behulp van het GIS-programma Arc View. Het papieren basismateriaal van de inventarisatie is opgeslagen op het SOVON-kantoor in Beek-Ubbergen.

2. Gebiedsbeschrijving

Figuur 2.1. Overzicht ligging telgebieden 2009.

2.1. Krimpenerwaard

In de Krimpenerwaard zijn Polder Den Hoek (145,2 ha), Polder 't Beijersche (67,7 ha) en Polder Kadijk-west (53,9 ha) op broedvogels geïnventariseerd.

Polder Den Hoek ligt ten westen van het dorp Bergambacht, direct ten zuiden van de provinciale weg N210 (Cornelis Gerardus Roosweg) tussen Bergambacht en Lekkerkerk. Aan de oostzijde wordt het gebied begrensd door het water van de Hoge Boezem en aan de zuidzijde door de bebouwing langs de Lekdijk (figuur 2.2). Het is een open graslandgebied waar in het gedeelte ten noorden van de weg Wetering Oost een helofytenfilter is aangelegd. Langs de Wetering Oost is een rustpunt van het Zuid Hollands Landschap te vinden met enige bomen en struiken. Andere opgaande begroeiing is aan te vinden aan de noordoostzijde van het gebied langs de Okkerse Kade. Polder Den Hoek is niet opengesteld voor publiek, maar uitstekend te overzien vanaf de parallelweg van de N210, de Okkerse Kade en de Wetering Oost.

De graslanden worden gemaaid na 15 juni en er vindt extensieve begrazing plaats met koeien en schapen. Het helofytenfilter (figuur 2.3) heeft door de aanwezigheid van ondiep water en slikranden

een grote aantrekkingskracht op eenden en steltlopers. Plaatselijk wordt door het inplanten van riet het ontstaan van rietranden gestimuleerd. Door ganzenvraat was er voorjaar 2009 nog nauwelijks hoog opgaand riet te vinden in het helofytenfilter.

Figuur 2.2. Toponiemen Polder Den Hoek

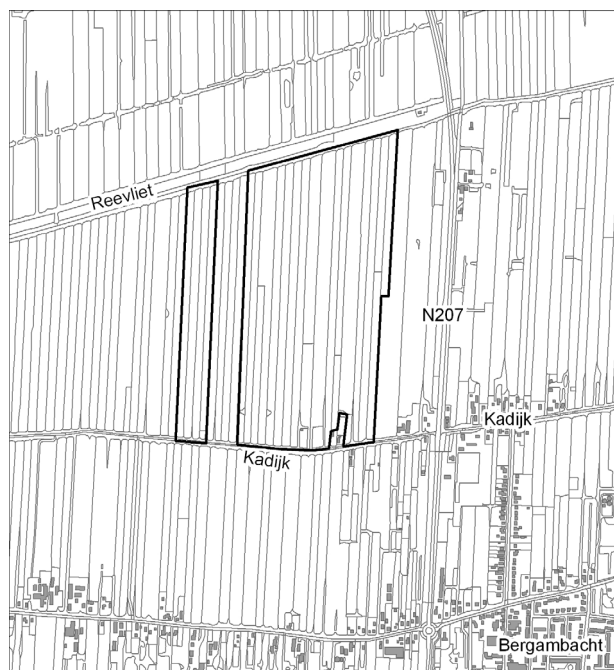
Figuur 2.3. Helofytenfilter Polder Den Hoek, 3 juni 2009 (V. de Boer).

Figuur 2.5. Openheid in Polder Kadijk-west, 20 april 2009 (V. de Boer).

De graslanden van Polder Kadijk-west liggen te noordwesten van Bergambacht, direct ten westen van de provinciale weg N207 (Oude Spoorweg). De twintig door het Zuid-Hollands Landschap beheerde percelen liggen in het oosten van de polder, aan de zuidzijde begrenst door de weg Kadijk en aan de noordzijde door de Reevliet. Het gebied is een zeer open graslandgebied met langs de Kadijk enige knotwilgen en zwarte elzen. Hier liggen tevens enkele volkstuinen en een elzenbosje, evenals een rustpunt van het Zuid-Hollands Landschap met enkele bomen en struiken. De graslanden worden gemaaid na 15 juni. Er vindt extensieve begrazing plaats met koeien en schapen.

Polder 't Beijersche ligt ten noorden van de lintbebouwing van Het Beijersche en ten westen van de provinciale weg N207 (Schoonhovense weg) en wordt doorsneden door de Beijersche Vliet. De percelen van het Zuid-Hollands Landschap liggen tussen de provinciale weg in het oosten en de Beijersche weg in het westen en worden aan de noordzijde begrenst door een brede wetering. De geïnventariseerde percelen zijn niet aaneengesloten en worden van elkaar gescheiden door verschillende particuliere bezittingen. Polder 't Beijersche is erg afwisselend, met open graslanden, brede wateren, begroeide eilandjes, petgaten en bosjes.

Figuur 2.4. Toponiemen Polder Kadijk-west

Figuur 2.6. Toponiemen Polder 't Beijersche

Figuur 2.7. Polder 't Beijersche, 4 juni 2009 (V. de Boer)

Figuur 2.9. Scharperswijk, onlangs gekapte griend met doorgeschoten griend op de achtergrond, 24 april 2009 (J.Kok).

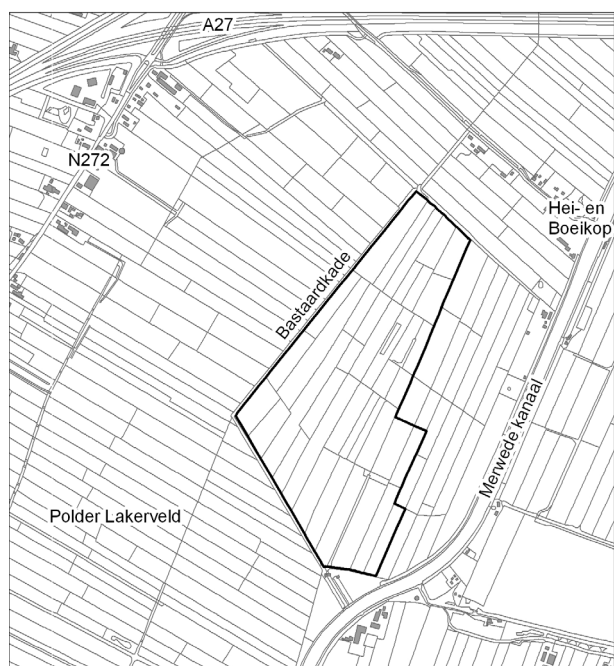
2.2. Vijfheerenlanden

In de Vijfheerenlanden zijn een tweetal gebieden onderzocht op broedvogels. De Scharperswijk (50 ha, figuur 2.8) en het 22,2 hectare grote object De Waai, respectievelijk gelegen ten noordwesten en ten noordoosten van de stad Leerdam (figuur 2.11). Scharperswijk ligt ten westen van het Merwedekanaal en ten zuidoosten van de snelweg A27, tussen de dorpen Hei- en Boeicop en Lakerveld.

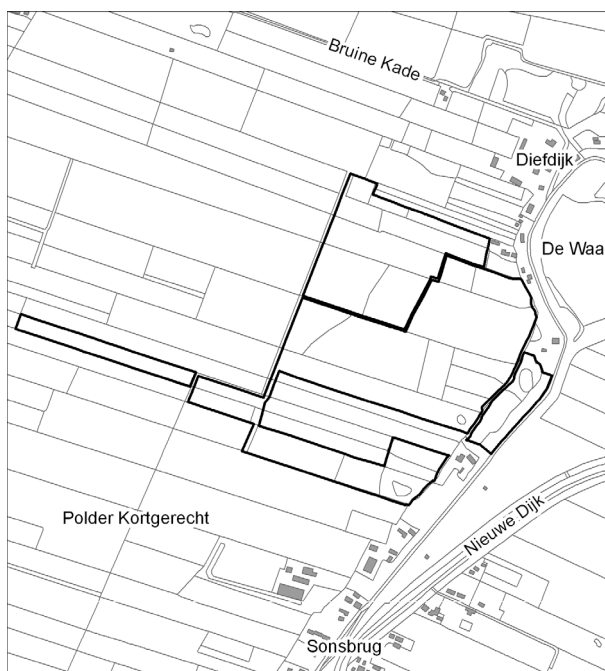
Het gebied kan worden getypeerd als een afwisseling van smalle wei- en graslandpercelen en gevarieerde grienden van uiteenlopende leeftijden. Enkele voormalige doorgeschoten grienden zijn beplant met boomsoorten als Zomereik en Es. De weilanden worden begrast door koeien. Het grootste deel van de hooilanden wordt niet voor half juni gemaaid.

Figuur 2.10. Scharperswijk, weiland omringd door grienden 18 juni 2008 (J.Kok).

Figuur 2.8. Toponiemen Scharperswijk

Figuur 2.11. Toponiemen De Waai

Het object De Waai is gelegen aan de westkant van de Diefdijk, tussen de dorpjes Zijderveld en Schoonrewoerd. Het is genoemd naar een groot wiel, dat zich net ten noordoosten van het onderzoeksgebied bevindt. Het onderzochte object bestaat uit vochtige graslanden waarin zich enkele poelen bevinden. Eén strook grasland wordt begraasd door enkele paarden. De dijk is beplant met fruitbomen. Achter de dijk ligt een vochtig elzenbroekbos met als voornaamste boomsoorten de Zwarte Els en enkele groepjes populieren. Ook bevindt zich hier een wilgengriend. Zowel het object Scharperswijk als het object De Waai zijn niet opengesteld voor het publiek.

Figuur 2.12. De Waai, centraal in het gebied gelegen hooiland, 24 april 2009 (J. Kok).

2.3. Voorne

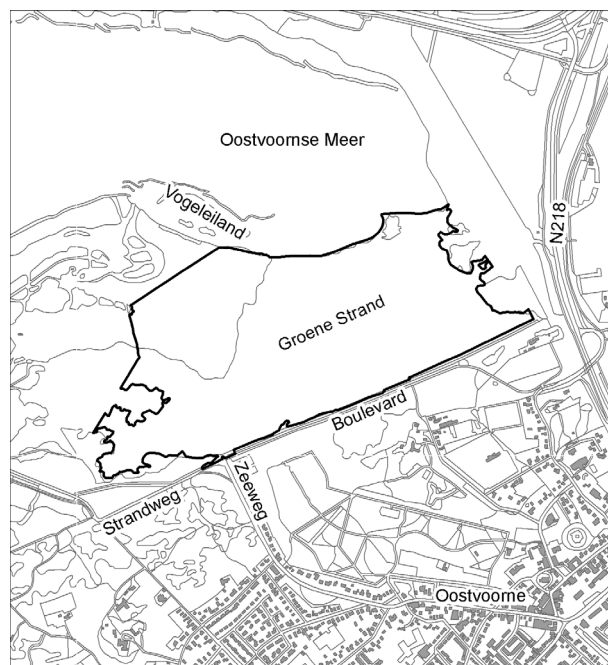
Op Voorne is één object onderzocht, te weten het Groene Strand. Het Groene Strand is van oorsprong een kleiige strandvlakte die met hoog water door het zeewater werd overspoeld. Door de aanleg van de Brielse Gatdam werd het Oostvoornse Meer afgesloten van de zee. De regelmatige overstromingen met zeewater verdwenen en het groene strand kwam permanent droog te staan. Het water van het Oostvoornse Meer is zoet geworden waardoor de vegetatie op het Groene Strand zich heeft ontwikkeld tot een zoetwatermoerasvegetatie.

Het terrein is erg vlak en wordt doorsneden door slechts een enkele kreekrestant. De bodem is vochtig maar oppervlaktewater is er binnen de grenzen van het gebied weinig. De rijke bodem zorgt wel voor een heel dichte moerasvegetatie in de vorm van hoog riet waar het moeilijk doorkomen is. Behalve een pad onderaan de Zandweg is het gebied niet toegankelijk.

Het westelijke deel krijgt door de ontwikkeling van

meidoorn, vlier en wilg, een struweel- tot bosachtig uiterlijk welke naar het oosten toe steeds lager en ijler wordt en overgaat in een uitgestrekt dicht en hoog rietveld. Struwelen en bomen zijn ook te vinden aan de uiterste oostzijde van het gebied en aan de voet van de Boulevard.

Een niet door paden en wegen ontsloten, tevens qua begroeiing ontoegankelijk gebied, waar bovendien nauwelijks onderhoudswerkzaamheden worden uitgevoerd, is naar Nederlandse maatstaven uitzonderlijk. Bovengeschetste omstandigheden zijn in belangrijke mate verantwoordelijke voor de langdurige ongestoorde ontwikkeling van flora en fauna, die sterk bijdragen aan het unieke karakter van het Groene Strand. Dankzij de omliggende dijk is het overigens goed mogelijk om een overzicht over het hele terrein te krijgen.

Figuur 2.13. Toponiemen Groene Strand Voorne.

Figuur 2.14. Overzicht over het Groene Strand met op de achtergrond de Maasvlakte (M. Klemann).

3. Werkwijze

3.1. Doelstelling

Doel van de inventarisatie is het verzamelen van informatie over de verspreiding, aantallen, soortensamenstelling en ontwikkeling van de broedvogelpopulatie in de onderzochte terreinen. De nadruk ligt hierbij op het voorkomen van schaarse broedvogelsoorten.

Een lijst van de in het onderzoeksgebied onderzochte soorten en hun beleids- en beschermingsstatus is gegeven in bijlage 1.

3.2. Werkwijze

Tijdens de broedvogelinventarisatie werd in grote lijnen de uitgebreide territoriumkartering toegepast, conform de normen vastgelegd in de Handleiding Broedvogel Monitoring Project (Van Dijk 2004). Bij de kartering werd de uitgebreide lijst van BMP Bijzondere soorten aangehouden, aangevuld met alle soorten van de Nederlandse Rode Lijst van 2004 (van Beusekom *et al.* 2005) en enkele beleidsrelevante soorten. De soortenlijst van het Groene Strand wijkt af van de overige gebieden, hier werden alle broedvogelsoorten (BMP-A) gekarteerd. De inventarisatie is uitgevoerd door de auteurs.

Het veldwerk is uitgevoerd in de periode 21 maart - 25 juni en bestond uit vijf inventarisatieronden in de (vroege) ochtend, aangevuld met een avondbezoek voor nachttactieve soorten (tabel 1, 2 & 3). Tijdens het avondbezoek is gebruik gemaakt van geluidsopnames om rallen en uilen te verleiden tot een reactie. Tijdens elke inventarisatieronde is speciaal rekening gehouden met soorten die in die periode hun seizoenspiek hebben. Tijdens de eerste ronde lag bijvoorbeeld de nadruk op bosvogels als spechten en mezen, Grauwe Gans en vroege weidevogels als Kievit en Grutto.

Datum	DH	KW	Be	Bijzonderheden
04-4	13.45-16.00	09.10-11.00		
06-4			11.10-13.55	
20-4	06.35-09.10	09.10-10.35		
21-4			07.00-10.05	
09-5		08.20-10.10	11.00-13.30	
11-5	05.40-10.00			
03-6	12.00-14.00	05.30-07.45		
	15.10-16.45			
04-6			03.00-03.45	boot
			03.45-06.45	boot
22-6	23.15-23.55	22.45-23.10		
23-6	05.55-08.00	04.20-05.50	09.30-11.45	boot

In totaal werden in de zes terreinen van het Zuid-Hollands Landschap 5.115 minuten (85 uur en 15 minuten) besteed aan het veldwerk. Uitgaande van 410,2 ha komt dit gemiddeld neer op 12,5 minuut per hectare (tabel 1, 2 & 3).

Tabel 3.2. Inventarisatiedagen & tijden in terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Vijfheerenlanden in 2009. Scharperswijk (SCH) en De Waai (DW).

Datum	SCH	DW
09-4	08.15-11.20	06.30-07.50
24-4	05.45- 07.55	08.15-09.30
14-5	06.40-09.50	04.15-06.20
29-5	03.50-06.45	07.10-08.00
18-6	04.30-07.10	07.30-08.30

Tabel 3.3. Inventarisatiedagen & tijden van het Groene Strand op Voorne in 2009

Datum	Groene Strand
21-3	08.45-12.20
01-5	06.50-11.00
29-5	04.45-10.40
12-6	04.35-10.25
25-6	01.00-04.00
25-6	04.00-07.00

3.3. Interpretatie en verwerking van gegevens

De veldwaarnemingen werden genoteerd op vergrotingen van 1:10.000 kaarten en vervolgens op verzamelkaarten per soort overgezet. De gegevens zijn geïnterpreteerd volgens de SOVON-richtlijnen (van Dijk 2004). Bij zwanen, ganzen en roofvogels is zoveel mogelijk uitgegaan van gevonden nesten of paren met kleine jongen.

Tabel 3.1. Inventarisatiedagen & tijden in terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Krimpenerwaard in 2009. Polder Den Hoek (DH), Polder Kadijk-west (KW) en Polder 't Beijersche (Be) .

Op de verzamelkaarten per soort is bij de plaatsing van het territorium uitgegaan van het zwaartepunt van de waarnemingen: de hoogste broedcode. Dit is de locatie met de meeste waarnemingen, een nestvondst of de locatie met de waarneming gedaan midden in het broedseizoen.

3.4. Weer

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperatuur zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt, zeker bij vogels, ook af bij hoge temperaturen. Vandaar een korte beschrijving van het weer in het broedseizoen van 2009 aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI. In tabel 4 zijn enkele variabelen samengevat.

Maart

Maart 2009 was een tamelijk rustige en zonnige maand met een gemiddelde temperatuur van 6,1° C, duidelijk boven de 5,6° C van het langjarig gemiddelde. De gemiddelde windsnelheid lag onder het langjarig gemiddelde, stormen ontbraken en slechts op enkele dagen stond –met name langs de kust– een harde wind. De neerslag lag iets onder het langjarig gemiddelde. Het zuidwesten van het land had de meeste zonuren, met name in het zuidoosten was het een stuk minder zonnig. Hier viel ook meer regen. Het aantal etmalen met nachtvorst was normaal: 2-8 dagen in het westen, 8-11 dagen in het oosten. Strengere vorst ontbrak overal.

April

April 2009 kan worden gekenschetst als een warme en droge voorjaarsmaand. Het landelijk gemiddelde was het op een na hoogste sinds de start van de metingen in 1706; alleen april 2007 was nog zachter. De hoogste temperaturen werden gemeten in het midden en oosten van het land. Koele dagen kwamen niet voor en nachtvorst bleef in het grootste deel van het land tot vijf of minder nachten. Alleen in het oosten kwam het kwik nog 5-7 nachten onder de nul graden. Het neerslagpatroon was opmerkelijk variabel: extreem droog (5-15 mm) in oostelijk Groningen, Drenthe, Twente en de Achterhoek tot tamelijk droog in grote delen elders in het land. Alleen in zuidoost-Brabant en Zuid-Limburg viel iets meer neerslag dan het landelijke gemiddelde voor april. Grote delen van het noorden en westen des lands kenden een hoeveelheid zonuren die ruim boven het gemiddelde lag. In het zuidoosten –met name Zuid-Limburg– was het beduidend minder zonnig.

Mei

Mei 2009 was een warme en natte maand. Dat laatste gaat met name op voor het noorden en westen des lands, waar de maandsom veelal tussen de 65 en de 125 mm lag. Grote delen van het oosten (met name van de Achterhoek via midden-Brabant tot in Zuid-Limburg) moesten het juist met weinig neerslag stellen, de maandsom bleef hier veelal onder de 45 mm. De temperatuur lag over het algemeen het hoogst in het zuidoosten, terwijl het noorden met een gemiddelde van onder de 12 graden duidelijk wat achterbleef. De meeste zonuren werden in de kuststrook geregistreerd. Nachtvorst bleef beperkt tot een enkele plek in het oosten des lands. In het westen van het land kwamen enkele pittige onweersbuien met flink wat neerslag en bliksemontladingen voor, met name op 14, 15, 24 en 25 mei.

Juni

Juni 2009 was een tamelijk warme en zonnige maand. Net als in de voorafgaande maanden waren de verschillen in het neerslagpatroon groot. Ditmaal was het opvallend droog (max. 45 mm neerslag) in grote delen van Friesland en Noord-Holland, terwijl in delen van Gelderland en Overijssel, alsmede in het Deltagebied op veel plaatsen meer dan 75 mm werd afgetapt. In de rest van het land zaten de neerslagwaarden tussen deze uitersten. De zon scheen traditiegetrouw het meest langs de kust, terwijl in het zuidoosten de hoogste temperaturen werden gemeten. Tropische dagen kwamen niet voor. In Gelderland en Noord-Limburg onweerde het enige keren, maar de hoeveelheid onweerdagen lag ruim onder die in mei. Wel vielen met name tussen 7 en 11 juni enkele zware buien in het zuiden en midden van het land.

Juli

Zomermaand juli verliep in 2009 over het algemeen warm en zonnig, maar zeker niet droog, al waren de verschillen op dit vlak groot. Zo bleef de hoeveelheid neerslag in delen van het noordwesten steken onder de 70 mm, terwijl in Twente en delen van Drenthe meer dan 150 mm werd afgetapt. In de eerste week van de maand vielen hier enkel zware hagel- en onweersbuien, een verschijnsel dat later in de maand in het hele land lokaal optrad. Met een gemiddelde van 18-19 ° C was er in het zuiden van het land sprake van waarlijk zomerse omstandigheden. Met name het noordoosten bleef daar met gemiddelde waarden tot 17,5 ° C iets bij achter. Tengevolge van de verschillende depressies die veelal van de Noordzee ons land bereikten lag de gemiddelde windsnelheid duidelijk boven het gemiddelde. Lokaal werden hierbij soms zware windstoten gemeld.

Tabel 3.4. Enkele weersvariabelen (landelijk gemiddelde) in de periode maart-juli 2009, op basis van het KNMI. ref. staat voor de referentie waarden (langjarig gemiddelde).

	Gem. temp °C	Ref	Neerslag in mm	Ref	Zonneschijn in %	Ref	Wind (m/s)	Ref
Maart	6,1	5,6	53	65	41	31	4,8	5,4
April	11,7	8,0	22	44	54	39	3,8	4,9
Mei	13,5	12,3	67	57	51	43	4,8	4,5
Juni	15,4	14,9	55	71	50	38	4,0	4,4
Juli	18,0	17,1	100	70	48	40	4,7	4,3

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden eerst de resultaten van de inventarisatie gepresenteerd. Per gebied worden de soorten in een tabel gegeven en wordt aangegeven of deze voorkomen op de landelijke Rode Lijst (Van Beusekom et al 2005). Daarna is per regio voor een selectie van soorten een nadere toelichting gegeven. Dit is gedaan bij de meer zeldzame soorten en de soorten met een bijzondere beschermingsstatus (o.a. Rode Lijst, Programma Beheer). De onderzoeksgebieden in de Krimpenerwaard maken geen deel uit van een Natura 2000-gebied. Voorts wordt, waar mogelijk, een vergelijking gemaakt met karteringen uit 2003, 2004 en 2005 (zie bijlage 2 & 3).

4.1. Krimpenerwaard

In de Krimpenerwaard zijn van 48 soorten broedvogels gegevens verzameld (tabel 4.1).

Van de aangetroffen soorten komen er 15 voor op de landelijke Rode Lijst (van Beusekom *et al.* 2005): Pijlstaart, Zomertaling, Slobeend, Porseleinhoen,

Watersnip, Grutto, Tureluur, Visdief, Koekoek, Veldleeuwerik, Boerenzwaluw, Graspieper, Spotvogel, Ringmus en Kneu.

Exoten waren rijkelijk vertegenwoordigd; er werden territoria vastgesteld van de volgende soorten: Kolgans, Sneeuwvangs, (Grote) Canadese Gans, Brandgans, Roodhalsgans, Nijlgans, Casarca en Mandarijneend.

Achtereenvolgens wordt het aantal vastgestelde territoria gegeven voor Polder Den Hoek (**DH**), Polder Kadijk-west (**KW**) en Polder 't Beijersche (**Be**).

KOLGANS; 2 (**DH**), 1 (**Be**)

Broedende Kolganzen zijn, in tegenstelling tot elders in Zuid-Holland, in de Krimpenerwaard een zeldzaamheid. In Den Hoek waren gedurende het broedseizoen een paar en een exemplaar gepaard met een Grauwe Gans aanwezig. In 't Beijersche was ook een exemplaar gepaard met een Grauwe Gans aanwezig. Daadwerkelijk broeden werd niet vastgesteld.

Tabel 4.1. Broedvogels van de onderzochte terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Krimpenerwaard in 2009. Polder Den Hoek (**DH**), Polder Kadijk-west (**KW**) en Polder 't Beijersche (**Be**). Rode lijstsoorten zijn aangegeven met een sterretje.

Soort	DH	KW	Be	Soort	DH	KW	Be
Fuut	10	4	4	Kievit	54	6	13
Knobbelzwaan	9	9	6	Watersnip*	1		
Kolgans	2		1	Grutto*	34	24	8
Grauwe Gans	2		48	Tureluur*	23	7	2
Soepgans	4			Visdief*	24		
Sneeuwvangs	1			Holenduif	1	1	
Canadese Gans	6	2	4	Koekoek*			1
Brandgans	1		17	Veldleeuwerik*	8	7	1
Roodhalsgans	1			Boerenzwaluw*	2		
Nijlgans	6	2	6	Graspieper*	4	5	
Casarca		1		Rietzanger		2	10
Bergeend	7		1	Bosrietzanger			3
Mandarijneend			2	Kleine Karekiet			5
Krakeend	24	9	10	Spotvogel*	2	2	4
Pijlstaart*			1	Grasmus	1		
Zomertaling*	2	2	1	Tuinfluit	1		6
Slobeend*	25	12	5	Zwartkop			1
Kuifeend	7	1	3	Tjiftjaf	1		3
Bruine Kiekendief			1	Fitis			4
Buizerd			1	Ringmus*		4	
Fazant	2		1	Groenling	3		
Porseleinhoen*		1		Putter	1	1	2
Scholekster	11	6	5	Kneu*	6		
Kleine Plevier	1			Rietgors	2	5	6

GRAUWE GANS; 2 (DH), 48 (Be)

Verspreid in de Krimpenerwaard zijn broedende Grauwe Ganzen aanwezig, zo ook in Den Hoek en in 't Beijersche. In beide gebieden werden nesten gevonden en jongen gezien.

In Den Hoek werd gebroed in lisdoddevegetaties in het helofytenfilter. In 2003 werden in Den Hoek nog geen broedende Grauwe Ganzen vastgesteld, maar gezien de nieuwe ontwikkelingen in dit gebied was het niet verrassend dat de soort zich er ondertussen gevestigd heeft.

In 't Beijersche werd, net als in 2004, gebroed op de aanwezige eilandjes. Gezien de ontoegankelijkheid van deze eilandjes is het vastgestelde aantal een minimum, gebaseerd op vanaf de kant zichtbare nesten en afvliegende vogels. In vijf jaar tijd is het aantal broedende ganzen ruim verdubbeld (2004: 20 paar).

Naast de broedvogels waren er vooral in 't Beijersche enkele tientallen niet-broedende Grauwe Ganzen aanwezig (maximaal 155 op 21 april).

SNEEUWGANS; 1 (DH)

Deze Noord-Amerikaanse soort is een schaarse gast in Nederland. Jaarlijks worden er vooral buiten de broedtijd enkele tientallen gemeld. Hoewel er door ringmeldingen zekerheid bestaat over het wilde voorkomen van de soort in ons land, zal het overgrote deel van de vogels oorspronkelijk uit gevangenschap afkomstig zijn. Tevens is er een groeiende populatie verwilderde broedvogels aanwezig in Duitsland.

Als broedvogel is de Sneeuwganzen in ons land (nog) uiterst zeldzaam, het broedgeval in Polder Den Hoek is pas het tweede bekende geval (eerste broedgeval: in 1999, Nijkerkernauw tussen Spakenburg en Nijkerk, paar met jongen, archief SOVON) en het is de eerste keer dat er in Nederland een nest is gevonden (figuur...). Een zoektocht op het internet leverde 26 mei 2008 op als eerste datum waarop er

Figuur 4.1. Nest Sneeuwganzen met zes eieren Polder Den Hoek, 3 juni 2009 (V. de Boer)

een Sneeuwganzen (twee exemplaren) gezien werd in Den Hoek.

Hieronder worden in chronologische volgorde de waarnemingen tijdens het broedgeval van 2009 beschreven:

4 april. Eén exemplaar (witte fase) aanwezig met vier Soepganzen in de noordoosthoek van het gebied.

11 mei. Eén paar (beide witte fase) aanwezig langs de noordelijke wetting.

3 juni. Van afstand wordt met de telescoop een wachtend mannetje gezien langs de noordelijke wetting, kort in gezelschap van een tweede vogel. Gericht zoeken tussen de ruige vegetatie op de bruggetjes in het gebied levert een van het nest vliegend vrouwtje op. In het nest liggen zes eieren, duidelijk kleiner dan Grauwe Ganzeneieren (figuur 4.1.).

23 juni. Paar met drie pullen van ca. één week oud, in gezelschap van een Roodhalsganzen langs de noordelijke wetting. Reeds op grote afstand alarmerend en van de waarnemers wegrennend.

24 juni. Paar met twee pullen. Den Hoek, helofytenfilter (M. Schildwacht, waarneming.nl).

14 augustus. Paar met twee uitgevlogen jongen. Den Hoek (T. de Groot, waarneming.nl).

24 augustus. Paar met twee uitgevlogen jongen. Den Hoek (R. Terlouw & Diny Buisman, waarneming.nl).

GROTE CANADESE GANS; 6 (DH), 2 (KW), 4 (Be)

Broedende Canadese Ganzen zijn anno 2009 een vertrouwd beeld in de Krimpenerwaard. In alle onderzochte gebieden werden meerdere paren vastgesteld, waarvan ook nesten gevonden werden. Alleen in Den Hoek werden vijf van de zes paren met jongen gezien op 23 juni (respectievelijk 3, 4, 5 en 2x7 pullen). In Polder 't Beijersche en Polder Kadijk-west was het broedsucces onbekend.

Ten opzichte van eerdere jaren nam het aantal Canadese Ganzen, conform de landelijke trend, in Den Hoek toe (2003: 2 paar, 2009: 6). In Kadijk-west vestigde de soort zich ten opzichte van 2005 met twee paar, terwijl in 't Beijersche de stand afnam van 7 naar 4 paar. Mogelijk speelt in dit gebied concurrentie met andere ganzen om broedgelegenheid een rol.

BRANDGANZEN; 1 (DH), 17 (Be)

Plaatselijk komen in het Hollands veenweidegebied Brandganzen tot broeden, zo ook in de Krimpenerwaard. In Den Hoek was gedurende het broedseizoen een ongepaard exemplaar aanwezig, een broedgeval werd niet vastgesteld.

Net als in 2004 werden er in 't Beijersche broedende Brandganzen gevonden. Gebroed werd op de aanwezige eilandjes, waarbij de vogels in de omgeving geduldig wachtten totdat de Grauwe

Ganzen klaar waren met hun broedseizoen. Het aantal is in de tussenliggende jaren ruim verdriedubbeld van 5 naar 17 paar. Enkele paren werden met kleine pullen gezien.

ROODHALSGANS; 1 (DH)

In Den Hoek werd gedurende het broedseizoen een adulte (man) Roodhalsgans gezien. Op 11 mei werd de vogel wakend waargenomen bij een bruggetje aan oostzijde van de noordelijke wetting. Bij benadering werd de vogel erg onrustig en zwom roepend weg. Een korte zoekactie om de vogel terug te vinden was niet succesvol, tevens werd bij latere bezoeken geen nest gevonden. Gezien bovenstaande waarnemingen is een territorium gehonoreerd, ook omdat er eerder en later in het seizoen twee vogels bijeen gezien zijn (bron: www.waarneming.nl). Er zijn in Nederland geen eerdere waarnemingen bekend van broedverdachte Roodhalsganzen.

CASARCA; 1 (KW)

Vanaf 2003 is jaarrond een paar Casarca's aanwezig in de polders ten westen van het dorpje Kadijk (bron: SOVON, LSB-project). Tijdens een veldbezoek op 4 april werden beide vogels binnen de begrenzing van het proefvlak gezien, waarbij het leek alsof er een nestplaats gezocht werd. Later zijn de vogels niet meer gezien, waarbij aangetekend moet worden dat het gebied ten zuiden van het proefvlak, waar de vogels meestal verblijven, zeer onoverzichtelijk is. In 2005 waren er twee paren aanwezig in dit gebied en is er door minimaal één paar succesvol gebroed. Vanaf 2006 werd echter nooit meer dan één paar gezien.

PIJLSTAART; 1 (Be)

De Pijlstaart is in Nederland een zeer zeldzame broedvogel met jaarlijks 20-30 paar. Eerdere broedgevallen in de Krimpenerwaard zijn niet bekend.

Op 6 april werd een verdacht mannetje waargenomen langs de rand van een rietruigte aan de noordzijde van 't Beijersche. Op dezelfde plaats vloog op 4 juni een alarmerend vrouwtje uit de vegetatie. Beide waarnemingen kunnen duiden op een broedpoging, succesvol broeden werd evenwel niet vastgesteld.

ZOMERTALING; 2 (DH), 2 (KW), 1 (Be)

De Zomertaling is een schaarse broedvogel in de Krimpenerwaard. Deze kritische Rode Lijstsoort werd in alle onderzochte gebieden vastgesteld. Ten opzichte van de eerdere karteringen lijkt de soort stabiel.

SLOBEEND; 25 (DH), 12 (KW), 5 (Be)

De Slobeend was goed vertegenwoordigd in de onderzochte gebieden. Ten opzichte van de eerdere jaren nam de soort flink toe in Den Hoek, van 6 paar in 2003 tot 25 paar in 2009. Hoewel hier in 2003

een kleinere oppervlakte onderzocht werd lijkt een toename reëel door een toegenomen oppervlakte geschikt broedhabitat. In Kadijk-west nam de soort toe van 7 naar 12 paar, terwijl in 't Beijersche een kleine afname plaats vond; van 7 paar in 2004 naar 5 paar in 2009.

BRUINE KIEKENDIEF; 1 (Be)

Net als in 2004 was er een territoriale Bruine Kiekendief present in ruige vegetatie van een petgat in 't Beijersche. Door de ontoegankelijkheid van het terrein is niet naar een nest gezocht en bleef het helaas onduidelijk of er daadwerkelijk gebroed werd.

PORSELEINHOEN; 1 (KW)

In Kadijk-west werd op 23 juni in de vroege ochtend (04.30) een tiental malen de typische "zweepslag" van deze Rode Lijstsoort gehoord. Geschikt broedbiotoop is ter plaatse nauwelijks aanwezig, zodat het niet aannemelijk is dat er gebroed is.

KLEINE PLEVIER; 1 (DH)

De Kleine Plevier is in ons land een typische broedvogel van pioniersituaties in zoete milieus. De vrij recente aanleg van het helofytenfilter in Den Hoek verleidde een paartje ertoe zich te vestigen op een slikkige oever. Gezien het opgewonden gedrag van een adulte vogel op 23 juni was er toen waarschijnlijk sprake van de aanwezigheid van een nest of kleine jongen.

WATERSNIP; 1 (DH)

Deze kritische Rode Lijstsoort is een zeer schaarse broedvogel in de Krimpenerwaard. In Den Hoek was een territorium aanwezig in het centrale deel van het helofytenfilter.

GRUTTO; 34 (DH), 24 (KW), 8 (Be)

In alle onderzochte gebieden worden percelen specifiek beheerd ten bate van weidevogels en was de Grutto nadrukkelijk aanwezig. Wel nam de soort in Kadijk-west en 't Beijersche in aantal af ten opzichte van de eerdere karteringen. In Kadijk-west trad bijna een halvering van het aantal op (2005: 45, 2009: 24), waarbij het zuidoostelijke deel van het gebied geheel werd verlaten. In 't Beijersche kromp de stand van 11 naar 8 paar ten opzichte van 2004. Ook hier werd het oostelijke deel van de polder vrijwel verlaten.

In Den Hoek nam de stand toe van 24 paar in 2003 naar 34 paar in 2009. Dit lijkt, ondanks een groter onderzocht oppervlakte in 2009, een reële toename. Waarschijnlijk trekt dit gebied wel vogels aan uit de omliggende polder, waar het op veel plaatsen akelig stil bleef. Vanwege het ontbreken van een telling eind mei is het moeilijk om iets zinnigs te zeggen over het broedsucces. Wel werden in alle gebieden vliegvlugge jonge Grutto's waargenomen.

TURELUUR; 23(DH), 7 (KW), 2 (Be)

De verspreiding van de Tureluur komt in grote lijnen overeen met die van de Grutto. De meeste (23) paren bevonden zich in Den Hoek, gevolgd door Kadijk-west met 7 paar. In Polder 't Beijersche werden twee paar vastgesteld.

De soort nam in Kadijk-west en 't Beijersche flink in aantal af ten opzichte van de eerdere karteringen. De aantalsvermindering was echter flink groter dan bij de Grutto. In Kadijk-west trad een ruime halvering van de stand op (2005: 16, 2009: 7) en in Polder 't Beijersche kelderde het aantal van 7 naar twee paar. In Den Hoek reageert de soort waarschijnlijk op de aanleg van het helofytenfilter, het aantal nam toe van 10 naar 23 paar. Deze toename trad vooral op in de percelen ten noorden van de Wetering Oost.

Opvallend waren de groepjes Tureluurs welke op 3 juni werden waargenomen in Den Hoek, waaronder 17 exemplaren die gezamenlijk een grondpredator verjoegen. De waarnemer had dit tijdens ruim vijf jaar weidevogelkarteringen nog nooit eerder gezien bij deze soort.

VISDIEF; 24 (BH)

Een fraaie kolonie Visdieven vestigde zich op een tweetal percelen in het noordelijke deel van het helofytenfilter in Den Hoek. Het snel plaatsen van een stroomdraad door het Zuid Hollands Landschap zorgde ervoor dat het overgrote deel van de kolonie niet te maken kreeg met de koeien die in het gebied grazen. Het broedsucces was, mede door deze actie, waarschijnlijk goed. Op 23 juni werden van afstand minimaal elf bijna vliegvlugge jongen geteld. De lokale ringgroep (C. Oskam) heeft een aantal jongen geringd.

KOEKOEK; 1 (Be)

De enige in ons land voorkomende broedparasiet staat sinds 2004 op de Rode Lijst.

In 't Beijersche werd een roepend mannetje gehoord in de elzenhaag aan de westzijde van het gebied. Hier was in 2004 ook een territorium aanwezig.

VELDLEEUWERIK; 8 (DH), 7 (KW), 1 (Be)

Deze Rode Lijstsoort komt plaatselijk voor in de Krimpenerwaard, maar laat zowel landelijk als regionaal een flinke afname zien in graslandgebieden. Een aantal van 16 territoria was op zijn minst verrassend te noemen. Wel nam de soort in Kadijk-west en 't Beijersche flink in aantal af. In Kadijk-west nam de Veldleeuwerik af van 17 paar in 2005 naar 7 paar in 2009. Ook in de omliggende polder werden minder territoria vastgesteld dan in 2006 en 2007 (telling ANV Krimpenerwaard, archief SOVON). In 't Beijersche werd in het noordoostelijk deel nog één territorium vastgesteld ten opzichte van drie in 2004. Net als bij de primaire weidevogels was in Den Hoek een kleine toename te bespeuren en wel van 6 paar in 2003 naar 8 paar in 2009.

GRASPIEPER; 4 (DH), 5 (KW)

Van deze Rode Lijstsoort werden in de graslanden van Den Hoek en Kadijk-west in totaal 9 territoria vastgesteld. Ten opzichte van de eerdere karteringen heeft de Graspieper een flinke veer gelaten, een beeld dat komt overeen met de landelijke trend in graslandgebieden.

In 2004 werden in 't Beijersche nog drie territoria vastgesteld, terwijl er in 2009 tijdens het broedseizoen niet één Graspieper werd gezien. In Kadijk-west trad ten opzichte van 2005 een ruime halvering van het aantal op (2005: 12, 2009: 5). In Den Hoek nam de soort ten opzichte van 2004 toe van twee naar vier territoria, waarbij aangetekend moet worden dat er in 2004 een kleinere oppervlakte werd onderzocht.

BOERENZWALUW; 2 (DH)

Naast de bekende broedplaatsen in boerenschuren en andere bebouwing komt deze Rode Lijstsoort ook in kleine aantallen tot broeden onder (betonnen) bruggetjes midden in open agrarisch landschap. Dit was in 2009 het geval in Den Hoek, op twee plaatsen werd een nest gevonden onder een betonnen brug.

RIETZANGER; 2 (KW), 10 (Be)

In de Krimpenerwaard is de Rietzanger een algemene broedvogel in allerlei ruigte hoekjes met riet (De Boer 2008). Deze ruige hoekjes waren in de in 2009 onderzochte terreinen vooral te vinden in 't Beijersche. Hier werden verspreid over het gebied 10 territoria vastgesteld: een flinke toename ten opzichte van 2004, toen er drie territoria werden gevonden in een petgat.

In Kadijk-west vestigde de Rietzanger zich ten opzichte van 2005 met twee territoria in de ruige sloot aan de oostzijde van het gebied. Tenslotte werden net buiten Den Hoek twee zingende vogels gehoord in een sloot ten oosten van het gebied.

SPOTVOGEL; 2 (DH), 2 (KW), 4 (Be)

Landelijk gezien behaalt de Spotvogel hoge dichtheden in de Krimpenerwaard, ook lijkt het de soort in deze regio voor de wind te gaan.

Verspreid over de drie onderzochte terreinen werden 8 territoria vastgesteld. De soort vestigde zich ten opzichte van eerdere karteringen in Den Hoek en Kadijk-west, in beide gebieden bleek onder andere het "rustpunt" bezet. Een kleine toename vond plaats in 't Beijersche (2004: 3, 2009: 4). Net als bij een kartering in 2008 elders in de Krimpenerwaard waren alle op het oog geschikte bosjes bezet (De Boer 2008).

RINGMUS; 4 (KW)

De sinds 2004 op de Rode Lijst opgenomen Ringmus stond dit jaar voor het eerst op de lijst van te onderzoeken soorten. In de knotwilgen aan

de zuidrand van Kadijk-west werden vier paren gevonden.

KNEU; 6 (DH)

Deze fraaie vinkachtige staat sinds 2004 op de Rode Lijst en lijkt een schaarse en plaatselijke broedvogel te zijn in de Krimpenerwaard. Bij eerdere karteringen in de regio werd de soort niet onderzocht. Voorjaar 2009 werden er 6 territoria aangetroffen in Den Hoek. Opvallend was het voorkomen langs de wegen die door het gebied lopen.

Overige waarnemingen

Hieronder worden enkele opvallende waarnemingen opgesomd welke gedaan werden tijdens het veldwerk in de Krimpenerwaard.

11 mei ZWARTE WOUW 2 laag cirkelend naar west Den Hoek

23 juni WITVLEUGELSTERN adult ongeringd, Den Hoek helofytenfilter

4.2. Vijfheerenlanden

In de Vijfheerenlanden zijn van 35 soorten broedvogels gegevens verzameld tabel (4.2.). Van de aangetroffen soorten komen er vijf voor op de

landelijke Rode Lijst (van Beusekom *et al.* 2005): Koekoek, Groene Specht, Grauwe Vliegenvanger, Matkop en Wielewaal.

Achtereenvolgens wordt het aantal vastgestelde territoria gegeven voor Scharperswijk (SCH) en de Waai (DW).

KOLGANS; 21 (SCH)

In de Vijfheerenlanden begint de Kolgans een algemene broedvogel te worden.

In de Scharperswijk zijn 21 territoria van de Kolgans vastgesteld. Dit aantal is gebaseerd op de het aantal aanwezige paren welke binnen de datumgrenzen van deze soort werden vastgesteld. In totaal werden er zeven nesten gevonden en van vier alarmerende Kolganzen werd vermoed dat er een nest aanwezig was. Er werden twee paar met kleine jongen waargenomen, maar de paren met jongen verdwijnen snel uit het gebied. Tijdens de kartering van 2003 werd melding gemaakt van een gemengd paar (man Kolgans met vrouw witte Boerengans, Klaassen 2003). Ook in 2009 was dit broedpaar present in Scharperswijk (nest met 7 eieren), maar er werden geen jongen grootgebracht.

GRAUWE GANS; 1 (SCH), 2 (DW)

Van de ganzensoorten die in de Vijfheerenlanden tot broeden komen is de Grauwe Gans het minst talrijk. Desondanks werden in beide onderzoeksgebieden Grauwe Ganzen vastgesteld. Alleen in het object Scharperswijk kon een territorium worden genoteerd, al werd hier geen aanwijzing voor daadwerkelijk broeden gevonden.

Tabel 4.2. Broedvogels van de Vijfheerenlanden in 2009. Scharperswijk (SCH) en De Waai (DW) Rode Lijstsoorten zijn aangegeven met een sterretje.

Soort	SCH	DW	Soort	SCH	DW
Knobbelzwaan		1	Zanglijster	1	2
Kolgans	21		Sprinkhaanzanger	4	
Grauwe Gans	1	2	Bosrietzanger	9	14
Canadese Gans	5	1	Grasmus	8	4
Nijlgans	15	1	Tuinfluit	17	3
Krakeend	3		Zwartkop	18	12
Sperwer	1		Tjiftjaf	28	13
Buizerd	1	1	Fitis	25	13
Fazant	4	3	Grauwe Vliegenvanger*	1	
Waterhoen		1	Staartmees		1
Meerkoet	7	2	Matkop*	3	2
Holenduif	1	1	Boomkruiper	2	
Koekoek*	1	1	Wielewaal*	1	
Bosuil		1	Gaai	1	2
Groene Specht*		1	Zwarte Kraai	2	
Grote Bonte Specht	3	2	Spreeuw	1	4
Heggenmus		2	Rietgors	1	3
Blauwborst		1			

CANADESE GANS; 5 (SCH), 1 (DW)

Canadese Ganzen nemen landelijk sterk toe. In beide gebieden werd één nest gevonden, dat succesvol uitkwam. In Scharperswijk waren tevens nog vier territoria aanwezig.

SPERWER; 1 (SCH)

In het vroege voorjaar maakte een Sperwer in Scharperswijk zijn aanwezigheid luid en duidelijk kenbaar. De vogel bevond zich in dicht loofbos aan de westkant van het gebied. Ook werden hier een aantal plukresten gevonden. Na 14 mei zijn verder geen waarnemingen gedaan of verse plukresten gevonden. Mogelijk is deze broedpoging mislukt in de beginfase.

BUIZERD; 1 (SCH), 1 (DW)

In beide voorjaar 2009 onderzochte gebieden in de Vijfheerenlanden werd één territorium gevonden. Mogelijk bevond zich in Scharperswijk een tweede paar. In 2003 waren hier twee paar aanwezig.

In 2009 werd een nest gevonden in een Zwarte Els en er werd één jong grootgebracht. In De Waai was de Buizerd zeer territoriaal aanwezig. Bij het betreden van het gebied vlogen beide vogels meteen de lucht in. Onduidelijk is of dit paar daadwerkelijk tot broeden kwam; er is geen nest gevonden.

SCHOLEKSTER; 0

In 2003 is in De Waai één territorium van de Scholekster vastgesteld. De soort is in 2009 niet meer gevonden, wel was er een Scholekster aanwezig op het maïsland net buiten het gekarteerde gebied.

KOEKOEK; 1 (SCH), 1 (DW)

Van deze Rode Lijst soort is in de Vijfheerenlanden in beide gebieden één territorium vastgesteld. Ook in 2003 werd er in beide gebieden één territorium gevonden.

BOSUIL; 0 (SCH), 1 (DW)

Tijdens de nachttelling is gebruik gemaakt van geluidsopnames om Steenuil en Bosuil te verleiden tot een reactie. Alleen in De Waai reageerde het Bosuilenpaar direct (nota bene op het geluid van de Steenuil!). In 2003 is er één territorium van de Bosuil vastgesteld in Scharperswijk, dit kon anno 2009 niet terug worden gevonden.

GROENE SPECHT; 0 (SCH), 1 (DW)

In de Vijfheerenlanden is voorjaar 2009 alleen in De Waai een territorium van de Groene Specht vastgesteld. In 2003 was de soort zowel in De Waai als in Scharperswijk met paar present. Onduidelijk is waarom de Groene Specht in 2009 ontbrak in Scharperswijk.

ROODBORSTTAPUIT; 0 (SCH)

In 2003 is in Scharperswijk één territorium van de in de regio schaars voorkomende Roodborsttapuit vastgesteld. In 2009 werd de soort er niet teruggevonden.

BLAUWBORST; 1 (DW)

De Blauwborst is De Waai een nieuwe broedvogel in vergelijking met de inventarisatie van 2003. Het territorium bevond zich in riet- en wilgenstruweel op de overgang van een poel naar de wilgengriend.

GRAUWE VLIEGENVANGER; 1 (SCH), 0 (DW)

De Grauwe Vliegenvanger staat sinds 2004 op de Rode Lijst omdat landelijk de soort sterk afneemt. In De Waai is de Grauwe Vliegenvanger in 2009 niet meer vastgesteld. In 2003 werden hier nog twee territoria gevonden. Nieuw is de vestiging van de Grauwe Vliegenvanger in Scharperswijk, het territorium bevond zich in het deel met het oudste loofbos.

MATKOP; 3 (SCH), 2 (DW)

De Matkop staat sinds 2004 op de Rode lijst. Zowel in de Scharperswijk als in De Waai is de Matkop toegenomen. Respectievelijk van één naar drie paar en van één naar twee paar.

WIELEWAAL; 1 (SCH)

Het enige vastgestelde territorium van deze Rode Lijst-soort bevond zich in het vochtige loofbos in Scharperswijk.

4.3. Voorne

Tabel 4.3. Broedvogels van het Groene Strand in 2009. Rode Lijstsoorten zijn aangegeven met een sterretje.

Soort	N	Soort	N
Grauwe Gans	22	Rietzanger	43
Bergeend	2	Bosrietzanger	29
Wilde Eend	2	Kleine Karekiet	29
Bruine Kiekendief	2	Spotvogel*	1
Fazant	6	Braamsluiper	4
Houtduif	6	Grasmus	11
Koekoek*	1	Tuinfluit	10
Winterkoning	34	Zwartkop	4
Heggenmus	15	Tjiftjaf	8
Roodborst	1	Fitis	23
Blauwborst	1	Pimpelmees	4
Merel	10	Koolmees	5
Zanglijster	2	Gaaï	1
Cetti's Zanger	3	Zwarte Kraai	1
Sprinkhaanzanger	15	Goudvink	1
Snor*	1	Rietgors	6

In het Groene Strand zijn van 32 soorten broedvogels gegevens verzameld tabel (4.3.1.). Van de aangetroffen soorten komen er drie voor op de landelijke Rode Lijst (van Beusekom *et al.* 2005): Koekoek, Snor, en Spotvogel.

GRAUWE GANS; 22

De ontoegankelijkheid van het Groene Strand maken een telling van het aantal broedende Grauwe Ganzen op basis van nesten onmogelijk. De 22 vastgestelde territoria zijn derhalve een absoluut minimum en gebaseerd op wakende mannetjes, in- en uitvliegende paren en paren met kleine jongen. De ganzen broeden verspreid in de rietvelden en vertrekken na het uitkomen van de jongen direct naar kortgrazige vegetaties buiten de grenzen van het onderzoeksgebied.

BRUINE KIEKENDIEF; 2

In de rietvelden van het Groene Strand waren twee broedparen aanwezig. De vogels broedden in de natste delen van het riet nabij de oever van het Oostvoornse Meer.

KOEKOEK; 1

Ondanks de uitgestrektheid van het Groene Strand zaten er in het hele gebied slechts twee roepende mannetjes waarvan slechts één binnen de begrenzing van het telgebied. Bij dit oppervlak geschikt biotoop en het aantal waardvogels dat daar nog broedde, zou je een hoger aantal verwachten maar de achteruitgang van deze soort in West-Europa gaat ook niet aan Voorne voorbij.

CETTI'S ZANGER; 3

De Cetti's Zanger heeft zich in de regio, ondanks de relatief strenge winter, goed weten te handhaven en neemt duidelijk in aantal toe. De territoria zijn niet beperkt tot het Groene Strand maar bevinden zich tegenwoordig overal langs de oevers van het Oostvoornse meer.

SNOR; 1

Centraal in het grote rietveld werd op 25 juni een zingende Snor vastgesteld. Ondanks dat een deel van de rietvelden begroeid raakt met struweel lijkt er vooralsnog voldoende broedbiotoop in de vorm van waterriet aanwezig.

SPOTVOGEL; 1

Aan de noordwestkant van het Groene Strand ontstaat een struweelvegetatie van meidoorn, vlier en wilg. Dit gebied leverde een territorium op van de Spotvogel maar bleek ook een geschikt biotoop voor Rietzangers, Bosrietzangers, Braamsluipers, Grasmussen en Goudvink. Het is een rijk en gevarieerd deel van het Groene Strand in ontwikkeling.

5. Evaluatie

Hieronder worden voor de Krimpenerwaard, de Vijfheerenlanden en het Groene Strand de opvallendste ontwikkelingen voor de belangrijkste soortgroepen besproken.

5.1. Krimpenerwaard

In de Krimpenerwaard zijn de drie onderzochte terreinen eerder gekarteerd in respectievelijk 2003 (Den Hoek), 2004 ('t Beijersche) en 2005 (Kadijk-west). Hierdoor is het voor deze gebieden mogelijk om een vergelijking te maken met de kartering in 2009. In Den Hoek werd in 2009 een grotere en aaneengesloten oppervlakte geteld, terwijl ook het landgebruik door aanleg van een helofytenfilter sterk veranderd is. Hier is bij deze evaluatie rekening mee gehouden.

Alle soorten ganzen laten, conform de landelijke trend, een aantalstoename zien in de onderzochte gebieden. De aantallen in 't Beijersche zijn in vergelijking met omliggende polders groot te noemen. In deze polder bevindt zich ook de meeste geschikte broedgelegenheid (eilandjes). Elders vinden ganzen door de openheid weinig geschikte broedgelegenheid en komt vooral de minder kritische Canadese Gans voor. Opvallend was het voorkomen van verschillende exoten in Den Hoek. Zoals op veel andere plekken in Nederland is het voorkomen van vooral Soepgans, maar in dit geval ook van Sneeuwganzen en Roodhalsganzen, terug te leiden naar lokale ontsnappingen.

Bij de weidevogels is het beeld voor de drie gebieden wisselend. Veel soorten bevinden zich landelijk al jaren in de hoek waar de klappen vallen en nemen gestaag af. Ook een voorheen talrijke soort als de Kievit lijkt in bepaalde graslandgebieden inmiddels te delen in de malaise.

De eendensoorten Krakeend en Slobeend lijken zich hier in de onderzochte terreinen weinig van aan te trekken en laten een flinke aantalstoename zien, terwijl de kritische Zomertaling stabiel blijft. De steltlopers en zangvogels lijken het erg slecht te doen in Kadijk-west en 't Beijersche. In beide gebieden zijn de aantallen ten opzichte van de eerdere kartering ruim gehalveerd en zijn bepaalde percelen inmiddels geheel verlaten. Gezien het talrijke voorkomen van deze soorten in Kadijk-west in 2005 is dit een zorgwekkende ontwikkeling te noemen.

Een positieve uitzondering vormt Den Hoek. Alle soorten steltlopers en zangvogels laten hier, net als de eenden, een aantalstoename zien.

Over het algemeen zitten soorten van riet, ruigte en struweel in de lift. Deze soortgroep met als opvallendste vertegenwoordigers Rietzanger, Spotvogel en Rietgors neemt in alle deelgebieden toe. Dit kan in combinatie met het afnemen van weidevogels in twee van deze deelgebieden duiden op verrijking.

5.2. Vijfheerenlanden

De voorjaar 2009 onderzochte objecten Scharperswijk en De Waai zijn beide eerder onderzocht in 2003 (Klaassen 2003), hetgeen een vergelijking van de resultaten mogelijk maakt. In het object Scharperswijk zijn alle soorten ganzen geheel conform de landelijke en regionale trend toegenomen. Ook een aantal soorten van ruigte en jong bos zoals Bosrietzanger, Sprinkhaanzanger en Tuinfluiter is hier ten opzichte van 2003 toegenomen. Hetzelfde voor enkele typerende soorten van oud loofbos als Matkop en de in 2003 ontbrekende Grauwe Vliegenvanger en Wielewaal. Dat is temeer interessant omdat de drie genoemde soorten allen landelijk gezien een afname vertonen. De variatie in het beheer van de grienden komt de diversiteit van de broedvogelbevolking zeker ten goede. Opvallend is dat in de weilanden veel ganzen aanwezig zijn (met name foeragerend en rustend), terwijl er geen weidevogels tot broeden komen. Mogelijk is de beslotenheid van het gebied hier debet aan.

In De Waai zijn een aantal broedvogels van riet en ruigte toegenomen. Het gaat onder meer om Bosrietzanger, Blauwborst en Rietgors. Bij de kenmerkende soorten van oud loofbos is het beeld in De Waai divers: sommigen soorten zijn afgenomen (Grauwe Vliegenvanger, Boomkruiper), maar daar staat een toename of vestiging van soorten als Bosuil, Grote Bonte Specht en Holenduif tegenover.

5.3. Voorne

Het Groene Strand bestaat grofweg uit twee biotooptypen; nat rietveld en rietveld met struweel. Het grootste deel van het gebied bestaat uit rietvegetatie op rijke bodem. Dit riet groeit veelal tot boven je hoofd uit en staat grotendeels in het water. De ontoegankelijkheid van dit soort vegetaties maakt dat het lastig is om van bijvoorbeeld Grauwe Ganzen een volledig beeld te verkrijgen.

De dikke vegetatiemat is het broedgebied van typische rietvogels als Grauwe Ganzen, karekieten

en Rietgorzen. Langs de randen en met name in de noordwesthoek, ontstaat steeds meer struweel op hele natte bodem. Hier neemt het aantal soorten en de dichtheid van vogels in het algemeen toe. De verandering van het biotoop, van uitgestrekte monotone rietvelden naar een meer struweelrijk moeras, gaat op den duur ten koste van de typische

water- en moerasvogels als Kleine Karekiet, Snor en Baardman. Vooralsnog is de verruiging en de aanwezigheid van deze struwelen een verrijking voor het aantal soorten broedvogels. Cetti's Zanger, Sprinkhaanzanger, Blauwborst, Bosrietzanger, Spotvogel en andere typische struweelvogels profiteren nu duidelijk van de opslag van struweel.

Literatuur

VAN BEUSEKOM R., HUIGEN P., HUSTINGS F., DE PATER K. & THISSEN J. (RED.) 2005. Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion Uitgevers B.V., Baarn.

DE BOER P. 2005. Broedvogels van terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Krimpenerwaard en Rijnstreek in 2005. SOVON-inventarisatie-rapport 2005/35. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

DE BOER V. 2007. Broedvogels in terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Krimpenerwaard en de Vijfheerenlanden in 2007. SOVON-inventarisatierapport 2007/26. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

DE BOER V. 2008. Broedvogels in terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Krimpenerwaard en de Vijfheerenlanden in 2008. SOVON-inventarisatierapport 2008/15. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

DEUZEMAN S.B. 2004. Broedvogels van terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Krimpenerwaard, IJsselmonde en Vijfheerenlanden in 2004. SOVON-inventarisatie-rapport 2004/27. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

VAN DIJK A.J., HUSTINGS F. & VAN DER WEIDE M. 2004. Handleiding Landelijk Soortonderzoek Broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

VAN DIJK A.J., BOELE A., HUSTINGS F., KOFFIJBERG K. & PLATE C.L. 2009. Broedvogels in Nederland in 2007. SOVON-monitoringrapport 2009/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

KLAASSEN O. 2003. Broedvogels van terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Krimpenerwaard, Rijnstreek en Vijfheerenlanden in 2003. SOVON-inventarisatie-rapport 2003/28. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Bijlagen

Bijlage I. Onderzochte soorten en status. NB. Op het Groene Strand van Voorne zijn alle aanwezige broedvogelsoorten onderzocht.

Euring	Soort	Landelijke Rode Lijst	Vogelrichtlijn	Prov. Rode Lijst	Doelsoort	Meetsoort Progr. beheer
70	Dodaars		b		x	
90	Fuut					
100	Roodhalsfuut	x				
120	Geoorde Fuut		b	x	x	
720	Aalscholver		s			
950	Roerdomp	x	s		x	x
980	Woudaapje	x	s		x	x
1040	Kwak	x			x	
1190	Kleine Zilverreiger	x				
1210	Grote Zilverreiger	x	s			x
1220	Blauwe Reiger					
1240	Purperreiger	x	s		x	x
1340	Ooievaar	x			x	
1440	Lepelaar	x	s		x	x
1520	Knobbelzwaan					
1528	Zwarte Zwaan					
1590	Kolgans					
1610	Grauwe Gans				x	
30130	Soepgans					
1620	Indische Gans					
1660	Canadese Gans					
1670	Brandgans					
1700	Nijlgans					
1710	Casarca					
1730	Bergeend					
1780	Mandarijneend					
1790	Smient					
1820	Krakeend					x
1840	Wintertaling	x				x
1890	Pijlstaart	x				
1910	Zomertaling	x			x	x
1940	Slobeend	x			x	x
1960	Krooneend	x			x	
1980	Tafeleend					
2020	Witoogeend					
2030	Kuifeend					x
2060	Eidereend		b		x	
2180	Brilduiker	x				
2210	Middelste Zaagbek	x		x		
2250	Rosse Stekelstaart					
2310	Wespendief		s			
2380	Zwarte Wouw					
2390	Rode Wouw					
2600	Bruine Kiekendief		s			x
2610	Blauwe Kiekendief	x	s		x	
2630	Grauwe Kiekendief	x	s		x	
2670	Havik					
2690	Sperwer					
2870	Buizerd					
3040	Torenvalk				x	
3100	Boomvalk	x				
3200	Slechtvalk	x				
3320	Korhoen	x	s			
3670	Patrijs	x			x	x
3700	Kwartel					x
3940	Fazant					
4070	Waterral				x	x
4080	Porseleinhoen	x	s		x	
4100	Klein Waterhoen					
4110	Kleinst Waterhoen	x				
4210	Kwartelkoning	x	s		x	x
4500	Scholekster					x
4550	Steltkluut	x				
4560	Kluut		s		x	x
4590	Griel	x			x	
4690	Kleine Plevier				x	
4700	Bontbekplevier	x	b		x	

Euring	Soort	Landelijke Rode Lijst	Vogelrichtlijn	Prov. Rode Lijst	Doelsoort	Meetsoort Progr. beheer
4770	Strandplevier	x	b		x	
4820	Morinelplevier	x				
4850	Goudplevier	x				
4930	Kievit					x
5120	Bonte Strandloper	x				
5170	Kemphaan	x	s		x	x
5190	Watersnip	x	b		x	x
5290	Houtsnip			x		
5320	Grutto	x			x	
5410	Wulp			x		x
5460	Tureluur	x			x	x
5560	Oeverloper	x				
5750	Zwartkopmeeuw		s			
5780	Dwergmeeuw	x				
5820	Kokmeeuw					
5900	Stormmeeuw					
5910	Kleine Mantelmeeuw		s			
5920	Zilvermeeuw					
5927	Geelpootmeeuw					
6000	Grote Mantelmeeuw	x				
6110	Grote Stern	x	s		x	
6150	Visdief	x	s		x	
6160	Noordse Stern		s		x	
6240	Dwergstern	x	s		x	
6260	Witwangstern					
6270	Zwarte Stern	x	s		x	
6680	Holenduif					
6840	Turkse Tortel					
6870	Zomertortel	x		x		
7120	Halsbandparkiet					
7240	Koekoek	x				
7350	Kerkuil	x			x	
7440	Oehoe					
7570	Steenuil	x			x	
7610	Bosuil					
7670	Ransuil	x				
7680	Velduil	x	s		x	
7700	Ruigpootuil					
7780	Nachtzwaluw	x	s			x
7950	Gierzwaluw					
8310	IJsvogel		s		x	
8400	Bijeneter					
8460	Hop	x				
8480	Draaihals	x	b		x	x
8550	Grijksopspecht					
8560	Groene Specht	x			x	
8630	Zwarte Specht		s			
8760	Grote Bonte Specht					
8830	Middelste Bonte Specht					
8870	Kleine Bonte Specht					
9720	Kuifleeuwerik	x			x	x
9740	Boomleeuwerik		s	x		x
9760	Veldleeuwerik	x		x		x
9810	Oeverzwaluw	x			x	
9920	Boerenzwaluw	x				
10010	Huiszwaluw	x				
10050	Duinpieper	x	s			x
10090	Boompieper					
10110	Graspieper	x				x
10171	Gele Kwikstaart	x				x
10172	Engelse Gele Kwikstaart	x				
10190	Grote Gele Kwikstaart					
10202	Rouwkwikstaart					
10500	Waterspreeuw					
11030	Noordse Nachtegaal					
11040	Nachtegaal	x			x	
11060	Blauwborst		s		x	x
11210	Zwarte Roodstaart					
11220	Gekraagde Roodstaart			x		x
11370	Paapje	x	b		x	
11390	Roodborsttapuit		b		x	
11460	Tapuit	x	b		x	x
11980	Kramsvogel	x				
12020	Grote Lijster					
12200	Cettis Zanger					
12360	Sprinkhaanzanger					x
12370	Krekelzanger					

Euring	Soort	Landelijke Rode Lijst	Vogelrichtlijn	Prov. Rode Lijst	Doelsoort	Meetsoort Progr. beheer
12380	Snor	x	b		x	x
12420	Waterrietzanger					
12430	Rietzanger		b		x	
12500	Bosrietzanger					
12510	Kleine Karekiet					
12530	Grote Karekiet	x	b		x	x
12590	Spotvogel	x				
12600	Orpheusspotvogel					
12740	Braamsluiper					
12750	Grasmus					
12760	Tuinfluit					
13080	Fluiter					
13110	Tjiftjaf					
13140	Goudhaantje					
13150	Vuurgoudhaantje					
13350	Grauwe Vliegenvanger	x				
13430	Kleine Vliegenvanger					
13490	Bonte Vliegenvanger					
13640	Baardmannetje				x	x
14370	Staartmees					
14400	Glanskop					
14420	Matkop	x		x		
14540	Kuifmees					
14610	Zwarte Mees					
14790	Boomklever			x		
14860	Taigaboomkruiper	x				
14870	Boomkruiper					
14900	Buidelmees					
15080	Wielewaal	x			x	
15150	Grauwe Klauwier	x	s		x	x
15200	Klapekster	x				x
15630	Roek					
15673	Bonte Kraai					
15720	Raaf	x			x	
15910	Huismus	x				
15980	Ringmus	x				
16380	Keep					
16400	Europese Kanarie					
16490	Groenling					
16530	Putter					
16540	Sijs					
16600	Kneu	x				
16634	Kleine Barmsijs					
16660	Kruisbek					
16680	Grote Kruisbek					
16790	Roodmus					
17100	Goudvink					
17170	Appelvink					
18570	Geelgors				x	x
18660	Ortolaan	x				
18770	Rietgors					
18820	Grauwe Gors	x			x	

Bijlage II. Karteringen in 2003, 2004 & 2005 Krimpenerwaard

Polder Den Hoek (gedeelte) 2003

Soort	N	Soort	N
Fuut	1	Slobeend	6
Knobbelzwaan	3	Scholekster	6
Canadese Gans	2	Kievit	9
Nijlgans	1	Grutto	22
Bergeend	2	Tureluur	9
Krakeend	1	Veldleeuwerik	6
Zomertaling	1	Graspieper	2

Polder 't Beijersche 2004

Soort	N	Soort	N
Fuut	5	Scholekster	6
Knobbelzwaan	5	Kievit	11
Grauwe Gans	20	Grutto	11
Soepgans	1	Tureluur	7
Canadese Gans	7	Koekoek	1
Brandgans	5	Veldleeuwerik	3
Nijlgans	5	Graspieper	3
Bergeend	2	Rietzanger	3
Smient	2	Kleine Karekiet	4
Krakeend	5	Spotvogel	3
Zomertaling	2	Tuinfluit	4
Slobeend	7	Zwartkop	1
Bruine Kiekendief	1	Staartmees	1
Buizerd	1	Putter	2
Fazant	2	Rietgors	4

Polder Kadijk-west 2005

Soort	N	Soort	N
Knobbelzwaan	2	Grutto	45
Krakeend	3	Tureluur	16
Zomertaling	1	Veldleeuwerik	17
Slobeend	7	Graspieper	12
Scholekster	14	Kneu	1
Kievit	28		

Bijlage III. Karteringen in 2003 Vijfheerenlanden

Scharperswijk. – soort is niet geteld

Soort	N	Soort	N
Kolgans	7	Sprinkhaanzanger	2
Grauwe Gans	0	Bosrietzanger	5
Canadese Gans	2	Grasmus	14
Nijlgans	7	Tuinfluitier	11
Krakeend	3	Zwartkop	6
Sperwer	0	Tjiftjaf	-
Buizerd	2	Fitis	-
Fazant	3	Grauwe Vliegenvanger*	0
Meerkoet	1	Matkop*	1
Holenduif	0	Boomkruiper	1
Koekoek*	1	Wielewaal*	0
Bosuil	1	Gaai	1
Groene Specht*	1	kauw	1
Grote Bonte Specht	3	Zwarte Kraai	-
Kleine Bonte Specht	1	Spreeuw	-
Roodborsttapuit	1	Groenling	2
Zanglijster	0	Rietgors	1

De Waai – soort is niet geteld

Soort	N	Soort	N
Knobbelzwaan	1	Zanglijster	0
Grauwe Gans	0	Bosrietzanger	2
Canadese Gans	1	Grasmus	8
Nijlgans	2	Tuinfluitier	10
Buizerd	1	Zwartkop	4
Fazant	3	Tjiftjaf	-
Waterhoen	1	Fitis	-
Meerkoet	-	Grauwe Vliegenvanger*	2
Scholekster	1	Staartmees	0
Holenduif	0	Matkop*	1
Koekoek*	1	Boomkruiper	2
Bosuil	0	Gaai	0
Groene Specht*	1	Zwarte Kraai	0
Grote Bonte Specht	1	Spreeuw	3
Heggenmus	3	Putter	2
Blauwborst	0	Rietgors	2

Bijlage IV. Verspreidingskaarten (soortkaarten) kartering 2009

SOVON Vogelonderzoek Nederland

Rijksstraatweg 178
6573 DG Beek-Ubbergen
T (024) 684 81 11
F (024) 684 81 22

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

In het voorjaar van 2009 zijn in opdracht van Stichting het Zuid-Hollands Landschap drie terreinen in de Krimpenerwaard, twee terreinen in de Vijfheerenlanden en het Groene Strand op Voorne geïnventariseerd op broedvogels. In de Krimpenerwaard is 267,8 hectare geïnventariseerd, verdeeld over Polder Den Hoek (145,2 ha), Polder 't Beijersche (67,7 ha) en Polder Kadijk-west (53,9 ha). In de Vijfheerenlanden werden Scharperswijk (50,2 ha) en De Waai (22,2 ha) geïnventariseerd. De geïnventariseerde oppervlakte van het Groene Strand besloeg 50,2 hectare. De inventarisatie werd uitgevoerd door de auteurs van dit rapport.

In de Krimpenerwaard werden 15 soorten aangetroffen welke voorkomen op de landelijke Rode Lijst (van Beusekom et al. 2005): Pijlstaart, Zomertaling, Slobeend, Porseleinhoen, Watersnip, Grutto, Tureluur, Visdief, Koekoek, Veldleeuwerik, Boerenwaluw, Graspieper, Spotvogel, Ringmus en Kneu.

Van de in de Vijfheerenlanden aangetroffen soorten komen er vijf voor op de landelijke Rode Lijst: Koekoek, Groene Specht, Grauwe Vliegenvanger, Matkop en Wielewaal.

Op het Groene Strand werden drie soorten van de landelijke Rode Lijst aangetroffen: Koekoek, Snor en Spotvogel. Opmerkelijk waren hier onder meer de drie territoria van de Cetti's Zanger.